СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 155. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 9-го серпня 1945. No. 155. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, August 9, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРЕЗИДЕНТ ТРУМАН ПОВЕРНУВСЯ ІЗ ПОДОРОЖИ В ЕВРОПУ

У вівторок 7. серпня, точно в місяць після свого виїзду, президент Труман вернувся із подорожи в Европу на конференцію Трьох Потуг у Потсдамі. Воєнний корабель Оґоста, яким президент відбувава подорож, прибув до пристані Нюпорт Нюз, у стейті Вирджінії, в год. 5.25 сполудня, а негайно потім президент із своїм почотом всів на спеціяльний залізничий потяг, який завіз його до Вашинґтону.

З приїздом президента домів виринули різні питання, як: щодо складення звіту із Потсдамської конференції; щодо скликання конґресу для переведення законів для реконверзії; щодо переміни цілої воєнної політики зогляду на винахід атомової бомби і т. п. Перше вияснення порушених справ прийде безсумніву на пресовій конференції.

НЕ ЗМЕНШАТЬ ВЕЛИЧИНИ АРМІЇ ПРОТИ ЯПОНІЇ.

Не зважаючи на винахід нової бомби, яку скинено на японське місто Ґірошіма з великим воєнним успіхом, військові кола у Вашинґтоні не мають у пляні зменшувати армію. Вона тепер має мати 7,000,000 людей, коли викінчать повну мобілізацію з кінцем червня 1946. Військові кола не покладають надії на покінчення війни самими новими бомбами, що їх називають „космічними". Навпаки, військові провідники того переконання, що розголос, наданий новій бомбі, може викликати недостачу запалу до дальшої війни серед населення і тому хочуть бути готові на всякі можливости.

Урядовці Поборової Комісії у Вашинґтоні твердять, що дальше будуть набирати рекрута споміж молоді у віці 18—30 літ. Комісія Військових Справ палати репрезентантів є цього переконання, що само число молоді, яка кінчить 18. рік життя, не вистарчає на заповнення запотребування армії.

АМЕРИКАНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ДОКОРЯЄ КОНҐРЕСОВИ.

На засіданню Екзекутивної Ради Американської Федерації Праці у Шікаґу висловлено докір конґресови за те, що не поладнавши законодавства для реконверзії, розїхався на вакації. Вислали зазив до президента Трумана, щоб він скоро скликав конґрес для переведення „післявоєнного законодавства і законів про суспільну справедливість".

ВЕЛИКИЙ ФОНД НА ДОСЛІДИ НЕДУГИ РАКА.

Предсідник підприємства Дженерал Моторс Корпорейшен Алфред П. Слон оприлюднив, що він дарує $4,000,000 долярів на заложення інституту свого імени для переводження дослідів над недугою рака. Д-р Карло Кетеринґ, віцепрезидент корпорації, який занятий медичними дослідами над цією недугою, пічне збирати наукові сили для цього інституту. Половина гроша має бути вжита на будову будинків і ляlarораторій, а друга половина на утримання праці інституту. Інститут буде побудований побіч великих медичних будинків міста Ню Йорку при Іст 68 вулиці. З інститутом буде злучений шпиталь для хворих на недугу рака.

ПІВТРЕТЯ ТИСЯЧКИ СИРІТ У МОРСЬКІЙ КУПЕЛИ.

Бувший стейтовий податковий урядник Дейвид Ф. Соден „зафундував" прогульку для 2,500 сиріт до місцевости Лонґ Біч, Н. Й. над океаном, щоб вони могли купатися в морю. Сироти прибули у 60 омнібусах при охороні 50 полисменів на моторциклях. Дітям давали перекуски і солодкі напитки, а циркові кльовни забавляли їх вчасі перебування на березі та в воді.

ВИНАХІД КОСМІЧНОЇ БОМБИ ПРИСПІШИТЬ СВОБОДУ ПРЕСИ.

Видавець ґазети Портленд Нюз в Ореґон, Палмер Гойт, бувший директор відділу домашніх новинок в Бюрі Воєнних Інформацій, застановлявся над ролею, яку може відограти винахід атомічної бомби. Він сказав, що цей винахід приневолює людство приняти свободу передавання новинок в кожному краю. „Говорити про Третю Війну значить тільки, що говорити про вбивство для цілої людскости" — твердив Гойт. „Новий винахід або поставить диктатора над цілим світом, або знищить світ".

НЕМА НАДІЇ НА СКОРИЙ МИРНИЙ УЖИТОК НОВОГО ВИНАХОДУ.

Науковці з Краєвого Комітету Повітреплавства висловлюють погляд, що нема надії на скорий вжиток космічної енерґії для порушування моторів у літаках. Вони кажуть, що це не є фантазією, коли хтось пише, що матеріял величини цеґли наповнений космічною силою, може гнати літак довкруги світу кілька разів.

ГОВОРЯТЬ ПРО НОВИЙ УЛТИМАТ ДЛЯ ЯПОНІЇ

Скинення нової бомби на Японію викликало дискусію в дипльоматичних колах у Вашингтоні та в Лондоні про можливість нового ультимату Аліянтів для Японії. Військові провідники висловлюють думку, що Японії треба тепер ясно сказати, що вона або мусить здатися, а ні, то мусить щезнути з лиця землі. Дехто є того погляду, що Японія потребує 6 тижнів часу, щоб підготовити населення до здачі. З Лондону наспіли вісти, що Аліянти приготовляють ультимат для Японії з жаданням здачі упродовж 48 годин.

НАДІЮТЬСЯ, ЩО СОВЄТИ ТАКИ ПІДУТЬ ДО ВІЙНИ ПРОТИ ЯПОНІЇ

Зогляду на новий пострах для Японії у виді космічної бомби, багато людей думають, що сама Америка дасть собі раду з Японією у скорому часі. Кореспондент Норт Амерікен Нюзпейпер Алайен, Пертінакс, покликується на вісти з конференції Трьох Потуг у Берліні і твердить, що виступ Совєтів у війні проти Японії не є безпредметовий. На конференції мали цю справу обговорювати так само, як свого часу говорили на нарадах в Теґерані. Як довго Червона Армія мусіла воювати проти Німеччини, не можна було втягати Росії у війну проти Японії. Одначе тепер, коли совєтська армія має вже свободу рухів, нема причини думати, що Росія буде отягатися з виповідженням війни Японії. Пертінакс пише теж, що Японія вже була готова переговорювати про здачу перед конференцією в Берліні, але на якихось умовах. Коли ж Аліянти видали їй ультимат в справі безумовної здачі, вона знову цофнулася.

ПРЕМІЄР МЕКЕНЗІ КІНҐ ВИБРАНИЙ ПОСЛОМ

При доповняючих виборах у виборчій окрузі Ґленґарі, в провінції Онтеріо, канадійський премієр В. Л. Мекензі Кінґ вийшов послом до отавського парляменту подавляючою більшістю голосів. Він кандидував з Ліберальної Партії. При загальних виборах в дни 11. червня Кінґ перепав у своїй окрузі в Алберті. Анґлійська система вимагає, щоб міністром був іменований парляментарний посол, як довіреник народу. Щоб рятувати його становище, один із вибраних послів з Ліберальної Партії в Онтеріо уступив із свого становища і на його місце поставлено кандидатом Кінґа.

ТІТО НЕ ПУСКАЄ КОРОЛЯ ДО ЮГОСЛАВІЇ

Премієр Тіто виробив проект закона проти повороту югославського короля до краю. Проект уже віддано до ухвалення національному зборови.

У своїй промові перед 1,150 делеґатами на зборах „фронту національного визволення" Тіто назвав монархію перестарілою, тиранською встановою, яку відкидає більшість народу. Тіто заявив, що його уряд не пустить до краю не тільки короля, але й всіх „реакційних еміґрантів".

Король Петро Другий, що тепер перебуває на селі в Анґлії, ще не подав до публичного відома свого становища до цеї заяви Тіта.

ЗАПОВІДАЮТЬ ПЕРШИЙ СУД НІМЕЦЬКИХ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНЦІВ

Між обвинуваченими німецькими воєнними злочинцями, що стануть незадовго на першій розправі перед інтернаціональним судом у Нірнберґу, будуть найвизначніші націстичні лідери, що ще осталися при життю. Є між ними: маршал Герман Ґерінґ, бувший міністер летунства; націстичний міністер заграничних справ Рібентроп; націстичний міністер в Австрії й Туреччині фон Папен; Альфред Розенберґ, бувший редактор націстичного орґану „Фелькішер Беобахтер" та ідеольоґ націзму; маршал Кайтел, начальник команди німецької армії; д-р Роберт Лей, начальник „робітничого фронту"; Юліюс Штрайхер, редактор „Штірмера" й провідник антисемітизму; Артур Сейс-Інкварт, бувший комісар Австрії й Голяндії; Карл Франк, „протектор" Чехословаччини; і ґенерал Ґустав Йодл, військовий дорадник Гітлера.

Їм усім закидується почнання війни та викликування жорстоких ексцесів.

Прокуратором на процесі буде відай американський суддя Джексон.

БОРОНЯТЬ ПЕТЕНА ПАКТОМ З БРИТАНІЄЮ

На процесі проти Петена за державну зраду Франції зізнав як свідок Жак Шевалє, його міністер освіти, що ще до своєї співпраці з Німеччиною Петен удержував постійний контакт з британським урядом та що він мав з Британією виразну угоду.

БРИТАНІЯ ОБІЦЮЄ ПІДДЕРЖКУ ДЛЯ „УНРРИ"

На відкриттю конференції ради „Допомогової й Реґабілітаційної Адміністрації Обєднаних Держав", що відбувається в Лондоні, заявив британський міністер Бевин в імени нового британського уряду, що цей уряд буде давати свою піддержку для тої орґанізації, бо мовляв він не хоче допустити до терпінь, недуг, анархії й кровопроливу, що наступили би певно серед визволених народів, якби їм не дати допомоги. За словами Бевина, ці народи потребують найбільше харчів.

Американці на конференції подають, що орґанізація потребує в наступному році на цілі допомоги від півтора біліона до 2 біліонів 300 міліонів долярів.

ПРИВЕРТАЮТЬ ЛАД У ХАОСІ.—Члени помічної поліції, настановлені аліянтською владою АМҐ у Бейруті, в Німеччині. Вони уставилися в ряд для перегляду перед дверми їхньої головної кватири. На чолі стоїть Фридрих Берґман (зліва), який служив уже перед тим 40 літ у поліції, а якого тепер знову покликали до праці, коли націсти програли. Полисменам вільно носити кріси, щоб могли пильнувати ладу й маєтку мешканців.

ОДНА АТОМІЧНА БОМБА ЗМЕЛА 60% ҐІРОШІМИ

Ґенерал Карл А. Спац, командуючий ґенерал Стратеґічних Повітряних Сил, подав ґазетярам до відома, що одна атомічна бомба, скинена з американського літака на японське місто Ґірошіму, змела з лиця землі 60% того міста. Ґенерал зробив заяву на основі фотоґрафій, знятих в кілька годин по скиненню бомби.

Ґірошіма, що лежить над Нутрішнім морем, покриває поверхню 6.9 квадратових миль. Перед війною мала вона 343,000 мешканців. Бомба розбила з того 4.1 квадратових миль. Ґенерал додав, що бомба зовсім розбила цю частину міста, в тому пять важних промислових цілей. Фотоґрафії показують, що вона наробила шкоди й по дальших частинах міста, що не були зовсім знищені.

Ґенерал переконаний, що знищення доконано за нецілу секунду та що воно було більше вислідом потрясення, ніж пожару.

Ґенерал подав теж, що колиб Америка мала була цю бомбу підчас европейської війни, війна з Німеччиною була би закінчилася кілька місяців скорше і що не треба би було робити інвазії Европи. Ґазетярі зрозуміли, що коли Америка зможе виробити більше таких бомб, то відай буде можна перемогти Японію з повітря, себто без інвазії сухозему Японії.

УЧАСНИКИ ВИПРАВИ ПРО БОМБУ.

На ґазетярській конференції були приявні вояки, що були на літаку, котрого скинено атомічну бомбу на Ґірошіму.

Скинено бомбу зо суперфортеці „Енола Ґей". Її пільотом був полковник Пол Тибетс, а бомбардіром майор Томас Ферабі. З ними поїхав теж капітан Вилйем Парсонс, котрий уплянував будову бомби, а котрий хотів бачити, як бомба „працює". Крім них були ще інші вояки залоги літака, котрі до скинення бомби зовсім не знали суті своєї місії за виїмком того, що вони роблять щось дуже важне.

За звідомленнями цих очевидців, бомбу скинено в годині 9. хвилин 15. рано в понеділок. Як тільки бомбу скинено, летуни приспішили лету літака, аби дістатися як найдальше від вибуху. Як бомба впала, летуни побачили осліплюючий блеск, і літак незадовго почув удар повітря, гейби від недалекого вибуху кулі з протиленської гармати. За яку хвилину або дві з міста піднялася чорна хмара хвилюючого копоту й диму, що досягнула висоти тисячки стіп. Потім з неї встав грибом стовп білого диму, що досягнув висоти 20,000 стіп. На краю хмари можна було видіти пожари валячихся домів.

Члени залоги, що не знали наперед цілі лету, побачивши страшну сцену, тільки скрикнули: „Ох, Боже!" Вони не могли вірити своїм очам, аби від одної бомби чорна хмара вкрила ціле місто на півчверта сотки тисяч мешканців.

ЯПОНСЬКИЙ УРЯД ЗАКРИВАЄ ФАКТИ.

Японський уряд подав японському народови до відома, що японський кабінет відбув у справі понеділкового бомбардування Ґірошіми спеціяльне засідання. На ньому подано рапорт зо знищення в місті, але народ мало довідується про розміри цього знищення, бо мовляв уряд ще далі розслідже розміри катастрофи. Не сказано теж народови, що знищення доконала одна однісінька атомічна бомба, а сказано, що американці почали кидати на Японію новий рід бомби.

Одночасно японський уряд почав спеціяльну кампанію проти американського уряду за цю бомбу, кажучи, що американці цею бомбою доказали своє знетерпеливлення довгим триванням війни та свою садистичну натуру.

ВАТИКАН ОСУДЖУЄ АТОМІЧНУ БОМБУ.

„Осерваторе Романо", що виходить у Ватикані, подає короткий рапорт зо заяви президента про атомічну бомбу, а потім у передовиці осуджує вжиток атомічної бомби. Офіціяльне пресове бюро Ватикану подало, що вжиття атомічної бомби в Японії викликало неприхильне враження в Ватикані.

СУПЕРФОРТЕЦІ ДАЛІ БЮТЬ ПО ЯПОНІЇ ЗВИЧАЙНИМИ БОМБАМИ.

225 суперфортець доконало в середу ранком великого рейду на японську промислову округу Явату. Скинено 1,500 тон демоліційних бомб.

Базовані на Окінаві літаки били теж по різних обєктах на японськім острові Кіюшу. Дві сотки бомбовиків скидали бомби на Каґошіму, а сотка на Міяконоджо.

КИТАЙЦІ ДОБУЛИ ПОРТ.

Китайські війська опанували зовсім південно-китайський порт Єунґконґ. Добули теж місто Танчук, на захід від південно-китайської столиці Кантону.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of Octobed 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинока число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з анґлійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОТРЯСАЮЧА СВІТОМ ЗАЯВА

Коли пару тижнів тому було заповіджено з Потсдаму, що президент Труман виступить з потрясаючою світ заявою, то ледви чи хто поза найтіснішим кружком утаємничених людей знав, до чого відноситься ця заява. Тому загально ждали якоїсь чисто політичної енунціяції і просто ніхто не заповів того, що справді сталося. Тайну держано так щільно, що заповіджена заява президента впала на світ справжньою бомбою.

І є вона бомбою не тільки своєю неожиданостю, але й величиною наслідків цеї заяви. Президент Труман розкрив річ, яка вводить у людське життя революційний переворот, котрий сягає глибше й ширше, ніж найбільші перевороти в людській політиці чи суспільности.

Найзамітнішою ціхою цього перевороту є те, що він виходить від науки. Вчені розкрили такий дивний секрет природи, що примінений практично він дає людству просто страшне наряддя. Зужите для користи людей, воно може принести людству необчислимі користи й благодати, зужите на зле, так само необчислимі шкоди, навіть руїну й знищення всего людського роду. Є це один з тих винаходів, що з конечности потягає за собою далеко йдучі політичні наслідки, які не можна назвати інакше як ви-[illegible], революційними.

Перевороти, які викличуть ці відкриття й оперті на них винаходи, такі глибокі, що слушно каже одна поважна американська ґазета, що людський ум буде потребувати цілих місяців, аби уявити собі вповні всі можливости відкриття на різних ділянках людського життя.

З них тепер ґазети вибирають тільки дві ділянки: війну проти Японії та найближчий повоєнний мир.

Щодо першої, то нема сумніву, що війна проти Японії закінчиться перемогою Аліянтів та що конець цеї війни прийде скорше, ніж ще недавно ми сподівалися. Здається, що тепер не можна сумніватися, що Японія буде не тільки скоро розбита, але й зовсім знищена, якщо вона не поспішиться скласти чимскорше зброю, не питаючися за ніякі інші умовини.

Щодо другої ділянки, то відкриття дає кольосальну перевагу в руки держав, котрі співпрацювали для відкриття, себто Америці, Британії й Канаді. Ми можемо бути справді раді, що секрет припав на долю цих держав, а не на долю держав з нахилами до диктатури. Ми можемо вважати себе щасливими, що секрету не відкрили націсти начас, аби зужити його для добуття перемоги над цілим світом та для заведення свого жорстокого панування над світом.

Як революція, то яка?

Що останні вибори до британського парляменту рівняються мирній революції, на це погоджуються зо собою люди з правого й лівого крила британської публичної опінії. Що перемога Партії Праці була би революцією, це наперед, ще до виборів, говорили представники Консервативної Партії. Що вона є революцією, хоча мирною, лагідною, й постепенною, це признають тепер провідники переможної партії.

Та коли вони годяться в тому, що ці вибори є революцією, то не годяться вони в тому, що властиво є суттю цеї революції. Не годяться в тій справі ті, що до виборів страшили британців Партією Праці як партією революції, ні прихильники тої Партії в своїх заявах по виборах. Гаролд Ласкі, один з провідників тої партії хотів ближче описати суть тої революції словами, що мовляв тепер до правління в Британії приходить робітнича кляса зовсім так, як понад сто літ тому, бо у трицятих роках минулого століття, до правління була прийшла середня кляса. Як тоді середня відобрала керму британської імперії від шляхти, так тепер, мовляв, робітники відобрали її від середньої кляси.

Інші люди представляють справу дещо інакше. Проти поглядів Ласкія, що це перемога робітничої кляси, показують професійний склад ново вибраних представників тої партії в парляменті. Показується, що голосами Партії Праці вибрано: 39 учителів, 28 бизнесменів, 29 журналістів, 29 міських урядників, 68 майнерів і промислових робітників, 12 цивільних слуг, 11 лікарів, 10 вояків, 11 „білоручок", 4 духовників, 4 фармерів, 7 інжинірів, 4 крамарів, 27 професійних політиків. На основі того складу репрезентації Партії Праці приходять деякі люди до висновку, що в останніх виборах до британського парляменту виграли не робітництво, а середня кляса.

Американська журналістка Ан О'Гер МекКормик старається погодити ці два погляди. Вона добачує в цих виборах теж революцію середньої кляси, але в тому розумінню, що в тих виборах уперше британська середня кляса віддала голоси за провідників робітничої кляси. Іншими словами, британська середня кляса пішла вперше з робітничою клясою, хоча вона досі все була звязана та при виборах ішла з вищою клясою, себто лордами й капіталістами. В тому розумінню британські вибори є революцією, бо вони пересунули політичну силу з кляси лордів і капіталістів на робітників, а клясою, що не уможливила є та сама середня кляса, що такі довгі роки уможливляла вищій клясі держати владу в Британії, хоча та вища кляса не мала чисельної більшости в британськім народі.

Для зрозуміння вояків, що вертаються домів

Майже щодня великі кораблі привозять до Ню Йорку цілу дивізію американських вояків, які брали участь в европейській війні. Західні пристані рояться від вояків, які приїздять з японського терену війни. Ґазети описують поведінку вояків перед прибуттям в рідні сторони і в часі висідання з кораблів.

Дехто призадумується теж над духовим станом таких вояків після такого важкого життя, яке має пересічний вояк. Не над таким станом, коли то вояк заздалегідь леліє надію, що за місяць-два він уже буде серед рідні, але отим станом, в якім находиться вояк тоді, коли він уже найшовся серед родини, приятелів і давного оточення; коли вояк із воєнних обставин переходить у мирні і коли його ум мусить приноровлюватися до іншої праці, ніж та, що він її виконував на фронті.

Кожний вояк, який пережив воєнних похід, мусить перейти якусь внутрішню переміну. Тому, коли ветеран прибуває домів, назагал стає іншою людиною, ніж був перед тим, заки виїхав на війну. Він був звичайним безжурним молодцем, коли його кликали до служби. Але як перейшов воєнний досвід, він дозрів .Він свідомий цього, що він був виставлений на найбільшу небеспеку і що це не була хлопяча забавка. Він заглядав смерти в очі, був виставлений на голод, нещастя, невигоди, а навіть і довготривалі муки. Нераз місяцями його нерви були напружені, бо не знав, що з ним станеться. Він переживав різні потрясення і навчився тільки, що нормальне життя серед миру не булоб йому могло дати. Цей досвід є його маєтком, який буде міг використати, коли повернеться до цивільного життя.

Але є ще й інший бік цеї справи. Коли приглянутися цим юнакам, що вже прибули домів і розпочали працю в цивільнім стані, то можна замітити різні явища. Оськак на приклад, вояк, який перебув півтора року на Пацифіку, прибуває домів. Родина приготовляє для нього приняття, а батько розповідає при параднім обіді, як то ми тут у запіллю мусили відмовляти собі то мяса, то циґареток, то масла, бо все те йшло для потреб вояків. Син лине думкою у віддаль на 4,000 миль на Тихий океан. Він пригадує собі, як то в тому часі він стояв нераз до грудей у воді, виставлений на обстріл японських літаків або на стріли із засідки; на безнастанні кусання комарів, без доставки харчів, без можности заснути, укриваючися в лисих норах... а тут чує слова батька про „посвяту", „недостачі", „невигоди" і т. п. Син пригадує собі отих своїх товаришів, що то остали на побоєвищі, або на тих, що їм відрізано ногу або руку, або одно й друге; що осліпли, оглухли, постраждали змисли... А як поглянув син на отой обід, що йому родина приготовила, він мимохіть закликав: „Люди, родино, як ви ще можете нарікати на біду?"

Цей приклад не є відірваний, і він повинен послужити для всіх людей як спосіб зрозуміння настроїв повертаючих вояків. Молодець, що вирвався нераз із правдивого пекла, мусить слухати нарікання на те, що колись там не стало родині мяса, морозива, солодощів. Це нераз потрясає нервами юнака гірше, ніж переживання на фронті.

Повертаючий вояк нераз не може зорієнтуватися у положенню. Місяцями він тужив за тим, щоб лише вернутися домів, а там він уже дасть собі раду; міжтим дома він чує нарікання на важкі відносини. Тому йому нераз важко порозумітися з родиною, з приятелями, з оточенням. Він почувається чужинцем у своїм рідним домі чи в своїй місцевости, в якій він виростав. Він відстав від воєнної натуги, а стрінув іншу натугу. Він стає неспокійний, не знає, як приноровитися до цих відносин.

Є ще й інші завваги. Учасі служби його вчили і він самий привикав позбуватися вигод, бути готовим на недостатки, розвивати свої сили, солідарно йти із своїми товаришами, бо вони творили з ним одну цілість і як щось сталося одному, то на цьому терпіла ціла частина. Тому вояки так ціпко трималися себе і взаємно допомагали один одному. Вернувшися назад до цивільного життя, вояк неначе став відтятим від цієї взаємної помочи і мусить бути зданий на себе самого. Він чується осамітнений.

Є ще й інший чинник. У бою він не відчував відповідальности за якийсь плян, бо він діставав накази зробити це й те, а рештою журилася команда. Тепер він самий має брати свою долю у власні руки і придумувати способи прожитку. Це теж впливає на психічний настрій ветерана. Як вояк він мав лише виконувати якісь рухи, або якісь потягнення. Він стріляв на команду, маширував, скакав і не журився про вбрання чи харчі. А все робив під примусом, хоч може не роздумував над тим, бо примус при війську це природне явище. Примус і страх перед наслідками недотримання обовязку впливає на умовий настрій вояка. Але примус має свої границі, а коли вони осягнені, тоді людина попадає у нервовий розстрій.

Саме тому між повертаючими вояками тільки різних випадків ненормальности. Це є таке загальне явище серед ветеранів, що над ними застановляється військова влада, цивільні уряди і окремі товариства та установи.

Це повинні мати на увазі в першу чергу родичі й рідня вояка, а повинні розуміти й інші громадяни, які мимохіть мусять стрічатися з ветеранами на кожному кроці. Треба мати вирозуміння на поведінку бувших вояків і помагати їм до повороту до нормального настрою, а це вимагає нераз довшого часу.

Переліцитовуються в ошукуванню українського народу

У славній книжці Гітлєра „Майн Кампф" — „Моя боротьба" — висловлений погляд, що чим більшу брехню пустити в світ, тим скорше в ню люди повірять. Не оприлюднено досі ще документів, чи пустив яку брехню Гітлєр в справі самостійности України, але вже є вісти, що ґрупа українців чи то з самодурства, чи на підставі зручно поширених німецькою пропаґандою вістей, вірила, що Гітлєр плянує створення самостійної України вчасі другої світової війни. Про це находимо згадки в деяких кореспонденціях, а також і в книжках, які появляються вже після закінчення війни Аліянтів з Німеччиною.

Ми вже згадували про „останнього жида, що втік зо Львова", заки ще Гітлєр вспів винищити там жидів. У книжці під наг. „Обіцянка, яку Гітлєр дотримав", оповідає Адольф Фолькман зі Львова мадярському журналістови Стефанови Сенде, що велика українська меншість у Польщі ненавиділа однаково як поляків так і росіян і тому деякі приєдналися до націстів, а навіть і ставали в ряди націоналістичних штурмовиків доти, доки не відкрили, що німці не мають наміру творити окрему українську державу. Українці, як оповідає Фолькман, переховували переслідуваних жидів і при їх помочи Фолькманови вдалося утечи перед нехибною смертю з рук німців.

У виданню журналу Сатердей Івнинґ Повст з 28. липня 1945. У статті „Націстичні верховоди приготовляють для себе докази невинности" пише знаний американський кореспондент і письменник Едґар Снов про свою подорож до Зальцбурґу, в Австрії, де у вязницях приміщені провідники націстівського руху, вижидаючи суду над собою. У статті переповідає Снов свої розмови із цими провідниками, як то вони дальше вірять, що вони рятували світ перед большевизмом. До таких визначних провідників зараховує Снов теж Ганса Франка, ґенерального ґубернатора Польщі з часів німецької окупації; Отта Скорзенного, який схопив Мусолінія і Павла Шмідта, який говорив в імени націстівського міністерства заграничних справ. Усі ці „великі риби" повтікали на цю територію Німеччини, яка попала під американську окупацію в цій надії, що Америка їх захистить. Від них довідався Снов між іншими, що Гітлєр надіявся, що Японія приступить до війни в союзі з Німеччиною та нападе на Росію, а не на Америку. Ґерінґ і Шмідт переконували Гітлєра, щоб він не йшов війною проти Росії, але він таки пішов.

Розбираючи причини упадку Німеччини, Шмідт сказав перед Сновом таке: „Три політичні помилки спричинили наш упадок. Перша: (Націстівська) партія покинула соціялістичні цілі після чистки Рема і його прихильників в 1934 р.; друга: Анексія Праги виказала, що партія залишила свої давніші територіяльні засади, а це, щоб не прилучувати до Німеччини ненімецьких країв. Вкінці Гітлєр відкинув останню засаду партії, а це засаду націоналізму, коли він започаткував кольонізацію України".

Дальше переповідає Снов таке:

„В 1942 р. Шмідт був приявний, коли то один із націстичних інтелектуалів запитався Гітлєра: „Чому ви не проголошуєте незалежности України. Чиж це не є нашою здекларованою ціллю?"

„За словами Шмідта Гітлєр відповів: „Я розпочав війну як націоналіст, а покінчу її як імперіяліст. Німеччина мусить мати імперію".

„Шмідт здвигнув раменами і заломив руки. „Така політика завела льоґічно до Сталінґраду і до теперішнього кінця нашої дороги".

Оце дослівний переклад місця у дописі Едґара Снова. Виринає тут лише питання, чи Шмідт говорив правду. На всякий випадок ця розмова вказує на одну характеристичну ціху усіх провідників, які посягають по владу, а це, що вони

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з іміґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

55)

У знайомого склепаря взяв на борг кілька бохонців хліба, зо два ярди „хрунівської", як звав її, ковбаси, тютюну, сірників, бо цента не мав за душею. Тяжко нести, але харчі піддержували бадьорий настрій Безхатного. У біді міг з тиждень ними обходитися. Склепар, чужинець, встромив ще й два доляри грішми. Вийшли раненько, до сходу сонця, а ввечорі машерували вже вулицями Портедж ля Прері. Питати без грошей за нічлігом — годі, а тут лупонув дощ з громами, з блискавками. За містом мандрівники знайшли копиці й мокрі у них позакопувалися. Загрівшися — під громи небесної артилерії швидко поснули.

Прокинувся Безхатний у досвіта. Свіже, аж пахуче привялими цвітами повітря разом поставило його на ноги. Убрання висохло на ньому від теплоти тіла. Чув вовчий апетит. Роздивившися почав уминати хліб з „хрунівською". І переконався, що не одним їм трьом копиці дали притулок. Мало не у кожній спав новітній турист-пішоход. Не знати, чи повставали вони самі, чи розбудили їх запахи ковбас. По одному, по два стягалися до Безхатного копиці, заздрісно поглядали на святий хлібець, на ковбасу. Прохати не наважувалися. Він обділив всіх по кусникови того й того. Один хліб і пів кільця ковбаси заховав на гірші часи.

Гіренькою показалася дальша подорож. Цілими днями числити залізничі пороги, спати де прийдеться: по ваґонах, по землянках, по покинених фармерських обійстях. Поліщуки дорогою крали, краденого знов Безхатний не схотів їсти. Не раз готовий був пальнути одному й другому у загривок. За Давфіном зчинилася сварка на добре. Боліли поліщуків зневажливі вислови Безхатного про комуністів. Посипалися насмішки, погрози. Він терпів, а поліщуки все нахабнішали.

— А то мені панок знайшовся! Шкода, що з нами, простими робітниками „тайзи" по залізниці рахує, — зло насміхався старший. — Чи хоч багато, пане, тисяч маєте в банку? Певно з пару домів у місті маєте? А машеруєте з нами певно так собі, світа, та сказати, побачити, га?

— Ні, це він хоче переконатися, як люди живуть — вторував молодший.

Не дивувався Безхатний тим насмішкам. Говорила з них розпука, дурнота, сподівання розпочати бійку, щоб так бодай вилити свою злість на безробіття, на країну, на багатих, на самих себе. А може сподівалися з „волі" попасти в тюрму, на запевнений харч і приміщення. Випадків таких не мало траплялося. Він більше відмовчувався, а поліщуки, старший особливо, нахабніли.

— Такого панка затовкти і в рів десь запхати. Нічого більше з дурнем не зробиш.

— Чи ви вже затовкли хоч одну людину за своє життя? — не витримав Безхатний. — Вбивають людей збочені характери.

— А на війні вбивають людей сотками тисяч, і ніхто збоченими їх не вважає.

— Ви то самі, були на війні?

— Нехай воюють капіталісти і ось такі дурні, як ти. Робітник не має за що воювати.

— Так то воно, так! Капіталісти воюють міліонами, а біднота батальонами — відповідав Безхатний дещо зміненою помовкою. — Так було завжди і так буде. Ще прийде час, ви самі за капітал будете боротися, обороняти його перед капіталістами інших країн.

— А не діждеш. Чекай, чекай! Не мене тебе перша куля. Ще два три місяці. Робітники захоплять владу, розправляться з капіталістами. Самий всаджу кулю у твою дурну голову! — грозив бувший конфідент.

— Завіщо? Яж робітник. Всадіть перше своїм череватим провідникам, що сало на карку їм через ковнірець переваюється.

— Тобі зась до наших провідників!

— Бачите? Грубий черевань, який купує жінці убрання за сотки долярів, це ваш робітничий провідник. А я, робітник, примираючий з голоду, ворог робітництва, по вашому. Деж послідовність? Повинноб бути якраз навпаки.

— Сказав, тобі зась! — розлютувався співрозмовник. — А ні, то зібю на квашений огірок.

— Це вам не польська тюрма, а я не арештант. — Безхатний затиснув кулаки. — Тільки попробуй! Мокро від тебе зістанеться!

Поліщук осів, певно побоявся. Молодший замовк у початку суперечки, побачивши, що може дійти до кулачної розправи. Безхатний їм сказав, щоб забиралися до біса. Він сяде й пів години не рушиться з місця. Або навпаки: нехай вони сідають, а він піде. Більше з ними він не хоче навіть зустрічатися.

Молодший вагався. Врешті земляки, кленучи Безхатного на чому світ стоїть, забралися. А він з трьома „кводрами" в кишені зістався на переїзді залізної дороги. Виглядав надто нужденно. З під запорошеного кашкета неслухняна вилазила давно нестрижена чуприна. Пітне обличча припало порохами, набилося у давно неголені борідку й вуса. Запорошена полотнянка, індіянські мокасини на ногах. Але сумні очи, блакитної барви світилися щирістю й простотою. На всій його постаті відбилася далека подорож пішки, довготривале недоїдання. І рідна мати його зустрівши не впізналаб.

Безхатний не потерпав, самий зіставшися. Мрійливо оглядав околицю, зелені ліси осини по при залізницю. Зійшов з дороги й розсівся обіч на своюму мішку. На подорожуючих автами не звертав ніякогісенької уваги. Вони пройшли чверть тисячі миль, не одна тисяча авт їх обігнала, а ні одно не пристануло. Навпаки, пішоходів наганяючи, збільшувало хід, начеб від когось втікало. Тимто мандрівник навіть не подивився на велике авто, що зближувалося до переїзду. У тому авті їхали четверо; старий сивий добродій автом керував. А власне тим подорожуючим доля судила відограти немаловажну ролю у дальшому житті Остапа Безхатного. (Дальше буде)

Микола Чубатий.

ЕВРОПА КОЗАЧІЄ

II.

(Докінчення).

Перед своїм упадком Німеччина знищила Францію, другу державу західно - европейську, що могла перейняти провід західної Европи. Правда Франція тепер звільнена, одначе ціла її економічна та мілітарна сила лежить в руїні. Внутрі Франція розбита острою боротьбою численних груп, що себе завзято поборюють від консервативних реформістів зпід стягу Віші аж до комуністів. Франція в додатку зі страху, щоби серед своєї національної кризи не стратити своєї імперії, приневолена вести політику просовєтську, а тим самим ще її скріпляти Совєти, які й так вже далеко посунулися, своїми безпосередними завойованнями та посередними політичними впливами в глибину західної Европи. Одним словом в західній Европі захиталася основно рівновага, що тривала від тисячі літ. В західній Европі не стало другої сили, рівновжної зі силою европейсько-азійської Росії. Червона Росія посунулася на терени собі зовсім чужі під оглядом цивілізації і тут саме джерело трагедії европейської цивілізації.

Україна перша жертва скозачіння Европи.

Недавно в американськім журналі „Thought" професор Рос Гофман старався накреслити, де сягає східна границя тої західної культурної збірноти, яка тепер по заломанню Франції та Німеччини мусить перейти під провід англьосаського світу Америки та Англії. Накреслити ту границю приходиться йому тяжко. Чи має йти ця межа здовж східної границі Німеччини, чи може має вона йти вздовж східних меж бувшої Польщі, отже перетинати Україну на двоє чи посунути її може ще дальше на схід. І тут виринає питання чи Україна та український нарід духово належить до західної Европи, чи може вже до російсько-азійського круга. Саме це питання, це основне питання самостійности української нації, не тільки політичної самостійности, але теж самостійности духової як окремої одиниці від москалів, головних носіїв тої европейсько-азійської збірноти, тої козацької Росії в розумінню Наполеона.

Впродовж цілої своєї історії Україна постійно була в таборі протиазійськім. Від століть Україна стала головним забором проти тої варварської повені, що сунула з Азії. Україна сама давала себе нищити, але не піддавалася Азії. Це виробило в українців психіку людей з почуттям волі та гідности людини. Українець духово чужий російсько - азійському підходови до життя — брутальности і насилля і в цім саме лежить джерело постійних конфліктів поміж українцями та росіянами.

Ціллю російської політики все була і нині є — звести українців до одного „спільного духового катьолка" з москалями, що їм доси не вдавалося. Поважною перешкодою в цім була західна Україна, яка з одного боку найсильніше була звязана зі західною Европою з усіх частин української землі, з другого боку все мала живе почування органічної цілости з рештою української землі. Соборництво західної України не було поверховне, але глибоко сягаюче в душевній потребі лучности з братами з над Дніпра. Тим способом західна Україна була тим каналом, яким відбувалося переплинання західних европейських впливів в цілий організм української нації.

Тепер над Західною Україною та над менше розвиненою, але століттями зі заходом звязаною Карпатською Україною, появилося панування Московщини. Ціль Москви є виразна діставши теж український Піємонт — Західну Україну під своє володіння піддати її та цілу Україну під основну курацію позбавлення західних прикмет, зробити з українського народу частину московсько-азійської збірноти з її уподобаннями та з її ідеалами життя.

Не йде тут в першу чергу про повне винародовлення, але йде про скалічення української душі, щоби українці стали почуватися духовою частиною Московщини. Йде про це, щоби український нарід, нарід приналежний духово до Західної Европи „окозачити", нагнути на свій европейсько-азійський фасон. Має бути один радянський нарід, одна радянська вітчина з уподобаннями до так само одної радянської чека і радянського кнута. Українці мають тепер з таким самим запалом як москалі співати пеани в честь радянського деспота Сталіна, в честь Москви, звідки „світло сонця йде".

Читайте найновіші поеми зломаного Павла Тичини, читайте там ту саму нутку-світло з Москви, кремлівська огорожа і тим подібні думки, насильно накидувані тим писателям згладно під терором азійської Москви віршовані. Ніхто хіба не повірить, щоби ці пеани під адресою Москви при сучасній українській дійсности співали ці поеми з власного почування, з своєї душі.

Новим способом окозачення України на московсько-азійський спосіб буде проба накинення цілому українському народови московсько-азійського православія. Цю ціль мало знищення української автокефальної церкви тому 15 літ. В ще більшій мірі ту саму ціль буде мати нищення української католицької церкви на західно - українських землях. Перші ластівки того вже долітають і до Америки.

Окозачіння середущої Европи.

Окозачіння України на московський лад це так сказатиб, найблища ціль Совєтів. По ній прийде окозачіння прилучених балтійських народів, Югославії, Румунії та Болгарії. Окозачіння тих народів буде трохи відмінне від окозачіння України. Там йти буде про пенетрування московських взорів адміністрації, російської мови та піддання православія тих країн під московський патріярхат.

Ще дещо відмінний буде спосіб окозачіння Польщі та Чехословаччини, країв доси латинської культури. Московські впливи будуть тут плисти під фразою словянської солідарности, та підривання тих всіх звязків, що лучили доси ті країни зі західною Европою, зокрема сильного латинського католицтва в Польщі. Поширювання безбожництва це перший ступінь розхитання традиційних культур тих народів, а атаки на Ватикан це ослаблення всякої відсічи зі заходу.

Натомісць окозачіння Австрії та Німеччини буде відмінне з огляду на ґерманський характер тих країв. В Австрії та в Німеччині годі буде апелювати чи то до спільности православної віри чи то до спільности славянської раси. Окозачіння тих німецьких країв буде приймати спершу характер тільки соціяльний. Нова релігія московського світа — комунізм зі своєю совєтською системою, сильно вже підірвана у, країні свого народження в Москві, тут будуть подаватися немов новість, немов спасення для зруйнованих країн, що стоять перед маревом голоду та холоду в найближчім часі та перед сумними гороскопами економічного, культурного та політичного занепаду на найближчі десятки літ. Тут московський деспотизм виступить як спаситель перед буржуазними державами заходу, перед „імперіялістами", що хотять „поневолити німецький нарід навіть по знищенні нацизму".

Ніщо не є так пригожим ґрунтом під комунізм та місіяністичні надії на ратунок зі сходу, як нужда та голод. Це досконало розуміють керманичі „кремлінської огорожі" та ведуть свою політику на тих територіях осторожно. Незамітно підривається там кредит серед населення для західних держав. Московський деспотизм навіть виступає на тих теренах як ліберальний суперник західних держав. Москва перша позволила в своїй окупаційній зоні на діяльність політичних партій. Таж німецькі комуністи навіть проголосили для приспання чуйности інших партій, що вони не задумують тепер в Німеччині вводити комунізму. Це все меріжково докладно передумана тактика, яка в результаті вести має до повного окозачіння тих тих німецьких просторів та до створення нового світа під проводом деспотичної Москви.

З Москви не від нині голосили, що „екс Орієнте Люкс" — зі сходу йде світло. В той спосіб зростає засяг впливів московської імперії. Поширюються простори царювання примітивного понимання людської гідности та свободи. Разом з тими політичними впливами приходить азійський примітивізм та низький рівень цивілізації. Стверджують цей примітивізм російських червоних адміністраторів американські журналісти, стверджували цей примітивізм та низьку цивілізацію навіть західні українці в часі першої окупації Західної України. Брутальна сила на спілку з азійським підступом та хитрією опановують вже сам центр Европи. Европа на наших очах козачіє.

починають зі скромних початків, а потім серед успіхів попадають у засліплення. Із засліпленням починається їхня руїна. Таке сталося на наших очах з Гітлером, таке теж сталося і з світовою комуністичною партією, яка із далекосяглих свободолюбних засад і гасел перейшла на знаряддя поневолення цілого світу.

Із українського становища можна замітити, що українці падають не перший раз жертвою меншого або більшого політичного обману, очевидно тому, що не вміють критично розбирати різних обіцянок або навіть і заяв.

Йде про те, що такий обман збоку ворога, а легковірність збоку самого народу чи частини народу, зменшує творчу і оборонну силу народу, бо розчарування приносить усе зневіру. Крім цього наївна віра в чужу прихильність викликає критику більше загартованих провідників, а з цим приходить і внутрішна боротьба в народі.

Треба догадуватися, що найновіша московська вудка із проголошенням незалежности Совєтської України має теж на цілі ослаблення моральних сил українського народу, а головно цих провідних людей, які опинилися на еміграції поза границями рідного краю і які знайшлися в тяжкому положенні.

У справі висилки одежі українським жертвам війни

В історії людства ще ніяка війна не принесла стільки нещастя і горя, та не вимагала стільки жертв життя, крови і майна, як теперішна світова війна. Майже всі народи світа відчули на собі, одні в меншій, а інші в більшій мірі, страшні наслідки цеї війни. А між цими народами найбільше втрат і жертв поніс таки український нарід, бо на його землі велись найдовші та найбільше завзяті бої. Його жертви в життя, крові й майні необчислимі. Україна зложила на жертвенник війни до 10 мілйонів найкращих своїх синів і доньок. Одні з них згинули на полю бою, а знова інші були замучені по різних таборах. Крім того сотки тисяч, а то й мілйони, були змушені покидати свою рідну землю. Одні з них були вивезені насильно німецьким наїзником, а інші опинилися в чужих краях тому, бо для них нема місця на своїй рідній землі. Нема для них місця, бо вони не хотіли піти на службу ніякому наїзникови, бо вони любили щиро і вірно свій український нарід та бажали йому справжньої свободи та волі. Тепер вони не можуть вернути до рідного краю, бо там їх чекалаб певна смерть. І коли вони не зі своєї вини не можуть вертати на рідну землю, то хтож має про них подбати, помогти їм? Чи не в перший мірі ми, американські українці? Вони потребують від нас помочі в одежі, поживі, грошах. І цю поміч нам треба їм дати.

Як відомо, американські українці створили Злучений Український Американський Допомоговий Комітет з осідком у Філядельфії, який перебрав на себе ведення допомогової акції, зокрема грошевої. Знова для ведення акції збирання одежі створено в Ню Йорку жіночий комітет. Саме цей комітет звертається до шановного громадянства зо закликом: **Спішіть з негайною поміччю для українських жертв війни.** Давайте самі та зберіть від інших чисту одіж, обувя та присилайте ці річи якнайскорше, бо вже впродовж одного місяця піде перша посилка нами зібраних річей до Европи. Від 14. цего місяця буде поможе місце в головнім складі, якого адреса є UNITARIAN COLLECTION WAREHOUSE, UKRAINIAN RELIEF, 31 EAST 35 St., NEW YORK 16, N. Y., де власне треба висилати річи.

Наш Комітет вистарався про те, що заряд цього складу зарезервував усе порожне місце спеціяльно для українців. Тому, як довго є порожне місце в складі для нашої розпорядимости, то цю нагоду треба вповні використати. Отже проситься всі українські громади, які ще досі річей не прислали, приспішити свою висилку, та висилати призбирані річи негайно.

Українці міста Ню Йорк можуть приносити річи впрост до головного складу, під адресою вище згаданою, або до української католицької церковної галі, 217 Іст 6 Ст., або до української православної церковної галі при 334 Іст 14 Ст., чи знова до галі товариства Негайної Помочі при 144 Іст 7 Ст. Українців з Бруклина проситься зносити річи до У. Н. Дому, 216-218 Ґренд Ст.

Усі річи, що були дотепер прислані, є вже перепаковані і посортовані, та готові до висилки. При цім пакуванню працювало десятки жінок через кілька днів. До дальшого пакування буде потрібно знова багато жінок. Тому комітет просить, щоб усі ці жінки, що бажають причинитися до успіху цеї благородної гуманітарної акції, зголосились до праці, лишаючи своє імя і адресу в офісі радіопрограму п. Задорецького, або п. Сурмача, а комітет Вас повідомить, коли треба прийти до пакування. Жінок з Бруклина просимо голоситись до пані Анни Бодак.

Даруючи одіж, не забудьте переслати грошеву жертву до комітету у Філядельфії, який буде мусів оплатити висилку цих річей до місць призначення. Не отягайтесь з жертвами. Наша жертва може вратувати неодно життя. Майже кожного дня надходять тепер листи до різних організацій та до поодиноких людей, і всі ці листи одного змісту. Всі вони розкривають трагедію безмежного горя тих нещасних українських жертв війни, які босі, обдерті, голодні чекають нашої помочі. Тому не заведім їх в їх надіях. Даймо цю поміч негайно.

За Інформаційний Відділ Жіночої Секції Укр. Доп. Комітету:

Стефанія Галичин.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

АКРОН, О.

Гостина п. С. Шумейка.

Дня 8. липня б. р. загостив до нашої громади П. Стефан Шумейко. Хотяй час був короткий, щоб дати оголошення, однак громадяни зійшлися до церковної галі, де п. Шумейко виголосив гарну промову на тему „Міжнародна Конференція у Сан Франсиско і Україна". Як делегат У. Конгресового Комітету п. Шумейко представив, яке становище ми американські українці, маємо заняти в теперішних часах і в будуче. Всі уважно слухали.

Зборами провадив Теодор Баран, гол. радний Провидіння, а секретарем був А. Зепко. Переведено збірку на цілі У. Конгресового Комітету. Збірку перевели Ґеновефа Зепко і Теодор Зепко.

Вона принесла $31.17.

Вислано на руки Конгресового Комітету $30, а з решти покрито кошти.

Жертви зложили слідуючі: по $2: А. А. Зепко, К. Зепко, В. М. Пулк, П. Толочко; по $1: Т. Баран, І. Зепко, Т. Зепко, Ґеновефа Зепко, Христина Зепко, о. Ів. Дорогович, Катер. Тарас, Анна Мігалько, Г. Мончак, Н. Сасула, Т. Ґорич, В. Бруштевич, Ст. Цепко, В. Пошивка, А. Сироїд, Яків Іваницький, Н. Іваницький, Т. Маційовський, М. Філяс, М. Ґеряк, Марта Іваницька, Анна Маційовська.

Олекса Зепко, секр.

ПОШУКУЄМО 378 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, заклинає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

121) Тов. Запорозька Січ, від. 206 У. Н. Союзу, Вунсакет, Р. Ай	$100.00
122) Братство св. Володимира, від. 130 У. Н. Союзу, Ню Йорк, Н. Й.	100.00
Разом	$ 200.00
Попередно проголошено	12,050.00
Разом	$12,250.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA

P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

КОМУНІКАТ ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

За право азилю.

З донесень, одержаних Допомоговим Комітетом виходить, що багато наших людей вивезено проти їх волі тому, що вони не знали, що дотепер американські власти визнають совєтськими підданими тільки тих, хто був совєтським підданим до 1939 р. Покищо горожани західних українських земель не є совєтськими горожанами і їм прислугує право азилю. Допомоговий Комітет вніс в цій справі прохання до американських державних властей — а Американська Рада Допомогових Добровільних Організацій внесла теж петицію до секретаря стейту з проханням дати право азилю усім, кому грозить переслідування з причини їх раси, релігії чи політичних переконань".

Булоб вказане, щоби наші місцеві організації **піддержали акцію Американської Ради висилкою подібних прохань до секретаря стейту відносно українських біженців.**

Український Табор.

Військові команди вже дали дозвіл на створення окремих таборів для українських біженців і один такий табор вже в повному русі. Найважнішою справою для них тепер це оборона їх прав та заступництво перед державними властями. Для матеріяльної помочі треба вже тепер готовити збірку одіжи — щоби вчасно переслати все в призначене місце.

Збірка одіжи.

Наше жіноцтво м. Ню Йорку та околиці створило організацію „Жіночий Комітет при Злученім Українсько-Американськім Допомоговім Комітеті" з завданням занятись сортуванням одіжи, надісланої до головного складу в Ню Йорку. Управа Комітету одержала листа з голов. складу, в якому сказано, що наші жінки під проводом п-ні Бенцаль спакували протягом двох днів 43 „бейли" одіжи та 3 паки черевиків. Заряд складу вважає цю працю доказом високого патріотизму наших жінок — та з признанням глядить на успіх їх праці.

Наші жінки зо свого боку зазначують, що одіж та обува надіслані в так доброму стані, що не треба було відкидати ні одного кусня чи направляти, хочби одну пару черевиків.

Управа Комітету висказує цим нашим жінкам, яких імена будуть проголошені окремо, щиру подяку за їх поміч — й нашим громадам зокрема Гартфорд та Ню Брітен за надіслання чистої та доброї одіжи.

Спакована одіж жде вже на корабель до Европи.

Віча.

Не звертаючи уваги на літну спеку Допомоговий Комітет прохає усі громади створити в себе місцеві Допомогові Комітети та негайно почати збірку грошей та одіжи.

Зібрані гроші висилати негайно до:

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1161
Philadelphia 5, Pa.

а зібрану одіж до:

Unitarian Collection Warehouse
Ukrainian Relief
31 E. 35 St., New York 16, N. Y.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ДЛЯ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ 28, 98, 242, 305, 365 і 382, В МАГАНОЙ ПЛЕЙН, ФРАКВІЛ, ШЕНАНДОА І МАГАНОЙ СИТІ, ПА., про

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

що відбудуться

В НЕДІЛЮ, 12. СЕРПНЯ (AUGUST 12, 1945)

В УКРАЇНСЬКІЙ ЦЕРКОВНІЙ САЛІ В МЕЙЗВІЛ, ПА.

Збори зачнуться в годині 3. пополудні.

На зборах будуть промовляти головний контрольор **Д. Капітула** й організатор **А. Маланчук.** Вони обговорять важні організаційні справи, а тому урядники й члени згаданих тут відділів 28, 98, 242, 305, 365 і 382 обовязково повинні бути присутніми на тих зборах, щоби спільно нарадитись над добром організації.

Д. Капітула, окр. предс. округи МекАду, Па.

Проблєма виживлення народних мас

Ось, братчики і весна наступила. А там глядиш і літо скоро. А гарно, товариші, літом! Сонце пече. Спека. А ти ходиш отаким чортом без повстяників в одних штанах і дихаєш. Кузьки куди-не-будь пнуться. Червячки цвірінькають. Гарно, братчики мої, літом.

Звичайно, гарно літом, та не все.

Два роки тому працювали ми в червоній кооперації. Така хвиля в нашому житті пішла. Довелось за прилавком стояти.

А для червоної кооперації, товариші, нема, знаєте, нічого гірше, як коли спека. Таж продукт псується. Тхне продукт, чи ні? Звичайна річ, що тхне. А коли він протухає, є від того втрати для червоної кооперації? Є.

А тут, може, поряд із тим кинений клич — режім економії! Ну як то погодити, дозвольте вас спитати?

Неможнаж, громадяни, з таким повним еґоїзмом підходити до заявищ природи і радіти й танцювати, коли стає тепліше. Требаж, громадяни, і про загальне добро поклопотатися.

Продовольствіє народних мас є головна підстава розвитку соціялістичного господарства.

А тямлю, громадяни, у нас в кооперативі зіпсувалась капуста, стухла, даруйте за таке порівнання.

І мало того, що від того у нас безпосередня втрата для червоної кооперації, але тут іще додатковий розхід. Виявляється, що вивозити треба отой попсований продукт. У тебе, значить, зопсувалась, а ти ще на те й грошики свої викидай. Ось кривда!

А бочка у нас стухла величезна. Отака бодня, пудів може з вісім. А коли на кільограми, то й рахунку не має. Ось яка бодня!

І такий від неї запашок пішов — домовина!

Управитель наш, Іван Федорович, від того запаху просто глузд життя загубив. Ходить і нюхає:

— Здається, — каже — братчики, заносить.

— Не лише, — кажемо — Іване Федоровичу, заносить, а просто душить.

І справді, запашок, треба сказати, гострий був. Прохожий чоловік по нашому боці навіть ходити вистерігався. Бо з ніг валило.

І треба би оту бочілочку вивезти куди небудь до чортової бабуні, та управитель Іван Федорович мнеться. Все-таки грошей йому жаль. Підводу треба наймати, пяте, десяте. І везти до чорта геть за місто. А проте управитель говорить:

— Хоча, — каже, — жаль, братчики, грошей, а доведеться вивезти оту бочілочку. Запах занадто вже густий.

А був у нас такий приказчик, Васька Смикун. От він і каже:

— А по що, товариші, бочілочку оту вивозити і тимсамим народні соки-грошики витрачувати? От викотимо оту бочілочку на подвіря. І почекаємо, що до ранку станеться.

Виперли ми бочілочку на подвіря, На рано приходимо — бочка порожня. Змахали за ніч капусту. Стоїть тобі бочка чиста, наче кампанію одбирання лишків пережила.

Дуже ми, робітники кооперативні, з приводу того факту повеселіли. Робота просто в руках кипить — такий підйом помічається в соціялістичному будівництві. Управитель наш, голубчик Іван Федорович, ходить і ручки свої потирає.

— Славно, — каже — товариші, нехай тепер хоч увесь товар тухне, все так робити будемо.

Небавом потім стухла у нас ще одна бочілочка. І діжка з огірками.

Зраділи ми. Викотили оте добро на подвіря, фірточку трошки відчинили. Нехай, мовляв, видніше з вулиці буде. І заходьтесь, громадяни!

Лише тим разом ми перерахувалися. Не лише капусту у нас забрали, а й бочку, чорти, викотили. І діжечку свиснули. Просто соціялістичне співзмагання сучі сини зробили.

Ну, а пізніше, то ми зопсований продукт вже на рогожу вивалювали. Так із рогожкою й виносили.

М. Зощенко.

ДЛЯ ЗАВДАННЯ ПЕРЕМОЖНОГО УДАРУ. — Механічні Відділи Армії поспішно викінчують підготову матеріялу та виряду до остаточного наїзду на Японію. На образку видко протитенкові гармати, які уставлені у пристані в Манілі, щоб вистоялися та щоб було готові кожної хвилини до вжитку. У складах приготовані теж медичні матеріяли, убрання й інші потрібні речі.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МИШ.

Американські вояки на допомогу українським жертвам війни.

Вояк американської армії, що перебуває тепер в Чехії, Н. С. пише до нашого допомогового комітету: „Я вичитав в ґазеті, що в Ґемтремку відбувалася збірка на Український Риліф Фонд. Тому, що я є свідком того нещастя і недолі наших людей в Европі, розумію вагу такої акції. Отже я і мій майор, під котрим я служу, п. М. Б. пересилаємо на цю ціль моні ордером $5. Дякую від себе членам комітету, що посвячують свою працю на збірку і самі складають допомогу для цих нещасних".

Так пише вояк про потребу помочи для наших вигнанців, а він їх бачить там і правду пише. Подібні листи вже й перше приходили, але тепер їх щораз більше. Лише, що той останній розвязав цю поміч практично, а видко, що там велике нещастя, коли він аж з Европи сюди присилає частину своєї незначної вояцької платні.

Колиб так усі наші молоді люди роджені в Америці, зрозуміли цю нужду, вони моглиб багато причинитися до спопуляризування української допомоги. А головно причинились би до того, щоб оті наші нелюди-большевики не застрашували наших людей та не перешкаджали їм у такім гуманнім ділі, як ратунок для погибаючих. Бо то просте звірство, щоб не дати помочи людині, коли вона з голоду примирає. Бо чому то можна давати поміч для москалів через Рошен Риліф, а не можна складати на поміч для українців? І чому то таких затій бояться навіть наші провідники по установах, або й церквах, а не мають відваги їм спротивитися? Чи складки на добродійні цили є лише провилеєм одиниць, чи може це християнський обовязок усіх?

Йосиф Крупка.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

В статтю „Звідки взялось слово пан", закралось кілька помилок, які прошу ласкаво справити, і так: Замісць санскрипт має бути санскрит; povanaba, а не пана; povas має бути павун, а не павук; gruodis — грудень, не groudis; po stalu — під столом, не po setalu; ziuresiu, не zinresiu.

Буква „о" змінилась в українській мові на „а", як ponas — пан, doron — дар, і т. д.

Д. Т. Л.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Іван Добрянський, Ню Йорк. — У списку жертв Товариства Родичів, складених на вічу 1. липня, були дописані олівцем імена: Іван і Евгенія Добрянський, які зложили по $5.

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАННЯ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗУ

ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ:

ГОЛОВНИЙ ПРЕДСІДНИК:
МИКОЛА МУРАШКО,
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ЗАСТУПНИК ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА:
ГРИГОРІЙ ГЕРМАН,
43 W. North St., Wilkes-Barre, Pa.

ЗАСТУПНИЦЯ ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА:
МАРІЯ МАЛЕВИЧ,
230 E. Agnew Ave., Pittsburgh 10, Pa.

ГОЛОВНИЙ СЕКРЕТАР:
ДМИТРО ГАЛИЧИН,
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ГОЛОВНИЙ КАСІЄР:
РОМАН СЛОБОДЯН,
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ГОЛОВНА КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ:

ДМИТРО КАПІТУЛА,
33 S. Hancock St., McAdoo, Pa.
Д-р ВОЛОДИМИР ҐАЛАН,
1134 Atwood Rd., Philadelphia, Pa.
Д-р АМВРОСІЙ Т. КІБЗЕЙ,
11903 Jos. Campau Ave., Detroit, Mich.
РОМАН СМУК,
1515 Estes Ave., Chicago, Ill.
СТЕПАН КУРОПАСЬ,
4101 N. Monitor, Chicago, Ill.

ҐОЛОВНІ РАДНІ:

ПАВЛО ДУДА
1506 Parent Ave., Windsor, Ont., Canada.
СТЕФАН СЛОБОДЯН,
4323 N. 16th St., Philadelphia, Pa.
ІВАН РОМАНИШИН,
711 Grove St., Irvington, N. J.
ТАРАС ШПІКУЛА,
5466 W. Haddon Ave., Chicago, Ill.
ВОЛОДИМИР ДІДИК,
6711 Rutland Ave., Detroit, Mich.
ҐЕНОВЕФА ЗЕПКО,
887 Boulevard St., Akron, O.
МИКОЛА ДАВИСКИБА,
41 Rosewood St., Mattapan, Mass.
ЕВГЕН ЛЯХОВИЧ,
72-50 Manse St. Forest Hills, L.I., N.Y.
АНТІН ШУМЕЙКО,
1972 Ostwood Terrace, Union, N. J.
ДМИТРО ШМАҐАЛА,
1504 E. 173rd St., Cleveland, Ohio
ЮЛІЯ БАВОЛЯК,
76 S. Tamaqua St., McAdoo, Pa.

Головна канцелярія У. Н. Союзу знаходиться у власнім домі під числом 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Почтова адреса У. Н. Союзу: P. O. Box 76, Jersey City 3, N. J.
Telephone: BErgen 4-1016.

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читання веде до просвіти. А просвіта — це сила.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 11. серпня, в годині 8. ввечір, в сали 30 Іст 7. вул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до рішення. — І. Сединський, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Повідомляємо, що збори Тов. Мир, від. 324, відбудуться в суботу, 11. серпня, в домі Укр. Громади при 23. і Брави ул., в 8. год. ввечір. Просимо членів бути на зборах в означенім часі. — О. Горохівський, предс.; П. Максимович, кас.; М. Туркот, секр.

МАНВІЛ, Н. ДЖ. — Збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, відбудуться 12. серпня, в годині 2, в Набожинського. — І. Шеґера, предс.; Д. Фидина, кас.; Н. Лісний, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 219, подає до відома всім членам, що збори відбудуться в суботу, 11. серпня, в годині 7. ввечір, в укр. прав. галі, 675 Савт 19. вул. Просимо членів прийти на збори і заплатити свою вкладку. — Т. Боднар, предс.; М. Соколовський, кас.; А. Мудровський, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Тов. Укр. Січ, від. 39, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19. серпня, в год. 3. пополудні. Просимо членів прийти на час, бо є важні справи до рішення. — За уряд: О. Шмокалюк, предс.; В. Осохівський, фін. секр.; Л. Порцпналюк, кас.; А. Яворський, рек. секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Дарахівщина, від. 275, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. серпня, в годині 7. ввечір, в галі церковній при Сусекс і Ґрін ул. Кожний член є обовязаний прийти на ті збори, бо маємо важні справи до полагодження. — За уряд: М. Гречин, предс.; Н. Манорек, кас.; М. Курило, рек. секр.

НОРТМЕПТОН, ПА. — Тов. Укр. Січових Стрільців, від. 44, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. серпня, в годині 1:30 пополудні, в церковній гали на Нюпорт Еве. Взиваємо всіх членів прийти на збори і заплатити свої місячні вкладки. — За уряд: В. Шишка, предс.; А. Бодник, кас.; Л. Демчук, секр.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. — Тов. Згода, від. 294, відбуде збори в суботу, 11. серпня, в год. 8. ввечір, в гали де все. Просимо всіх місцевих і позамісцевих членів прийти на ці збори, бо маємо кілька справ до полагодження. Котрі члени ще не забрали чеків дивіденди, нехай прийдуть на збори і заберуть. — За уряд: І. Король, предс.; Д. Гуминюк, кас.; Я. Салій, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Тов. Любов, від. 45, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 12. серпня та що на тих зборах будуть полагоджені всі біжучі справи. Також буде принимати нових членів. Просимо членів конче прийти. Пригадуємо, що секретар веде збірку на Допомоговий Комітет для наших воєнних збігців. Просимо при нагоді щедро жертвувати. — М. Дубас, пр.; А. Гарасим, кас.; М. Ю. Сеник, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх члениць, що місячні збори відбудуться в суботу, 11. серпня, в гали церковній, в год. 7. точно. Просимо члениць явитися на означений час, бо будемо мати важні справи до вирішення. Також просимо приєднувати нових члениць. — За уряд: Евдокія Ґеруля, предс.; Анастазія Грицак, кас.; Марія Ходак, секр.

ТАРЗАН, ч. 1225. Бог знищення.

Далеко на небі зявилися блиски, а потім загуділо, а притім було видно, що це не грім.

„Там живе могутній білий бог-бог знищення", — сказав начальник поважно.

„А що то там за край?" спитався Тарзан.

„Великі мочарі, що стають ще більші, і колись заллють усесь світ. Тоді почнуть правити чорти".

Тарзан був переконаний, що він найшов розвязку. „Я піду туди", він сказав спокійно.